

Dr. Mészáros Kálmán

Anabaptista Habán Emléknap a felvidéki Nagylévárdon

Magyar Habán Csoport Nagylévárdon
az anabaptista kápolna előtt

Habán Emléknapra kaptunk meghívást a Felvidékre, a Pozsony megyei Nagylévárdra 2018. július 1-én vasárnap. Az emléknapi különlegessége abban van, hogy a település lakossága minden évben ezen a napon emlékezik meg az utolsó anabaptista száműzéséről, illetve az itt maradók "rekatolizálásáról".

A habán emléknapi szolgálattevői

Ezek után a meglepetés erejével hatott annak a 30 fős magyar baptista küldöttség megjelenése, akik az elűzött hitelődök késői szellemi örököseiként vettek

részt korhű ruházatban Magyarországról, a Felvidékről, Erdélyből, Ausztriából és Csehországból. A katolikus szentmisével kibővített istentiszteleten és történelmi megemlékezésen ott volt a település apraja és nagyja, közöttük sokan az ősi habán családok mai leszármazottak is.

Habán nap résztvevői

Mészáros Kálmán
egyháztörténész

A hivatalos szlovák nyelvű alkalom után az anabaptista / habán testvéreink által 1760-ban épített kápolnában folytatódott a magyar nyelvű történelmi megemlékezés. Először Dr. Szöllős János, a Szlovákiai Baptista Szövetség alelnöke, a po-

Dégvény – a Magyar Királyság nyugati kapuja, ahol a Morava határfolyó ömlik a Dunába

Résztevők egy csoportja

A hálaadó istentiszteleten felszólalt még Szilágyi Sándor neszmélyi lelkipásztor, Vix József ausztriai diakónus, Benkő Ferenc neszmélyi gyülekezetvezető és Erdélyi Kálmán Sándor pozsonyi OM koordinátor. Az ünnepi megemlékezés Jan Titera (Prága) a Cseh Baptista Szövetség korábbi főtitkárának zárszavával és imádságával ért véget. Ezt követően rögtönzött énekünk örömmel énekelte el a „Zengjétek Jézus nagy voltát” majd a baptisták nemzetközi himnuszát a „Feltámadt hős ó dics neked” című éneket.

Gályarabok emlékhelye Falkenstein várában

A délután a szomszédos ausztriai Falkenstein/Solyomkővár hajdani várbörtönében kialakított anabaptista múzeumban folytatódott történelmi záránkunk. Itt arról a 150 gyülekezeti vezetőről emlékeztünk meg, akiket ide zártak börtönbe 1539/40 telén. A kegyetlen kínzások és éheztetés után a bibliai (hitvalló keresztység) meggyőződésükhöz ragaszkodó 90 anabaptista vezetőt innen elindították gyalogosan, egymáshoz láncolva gályarabságra Bécsen, majd az Alpok hegyein-völgyein keresztül Triesztbe, ahol a törökök ellen indított tengeri csaták hadihajóin szenvedtek hősi halált.

Emlékük előtt hajtott fejet ezen a napon a Magyarországról ide zárandokoló maroknyi magyar baptista záránkcsoport. Rövid igei megemlékezés és imádság után „Az Úr irgalma végtelen” című ének vigasztaló dallamai hangzottak föl a falkensteini várbörtön ódon falai között. Emlékük legyen áldott!

Hazafelé tartva hajdani koronázó fővárosunk Pozsony határában álltunk meg, Dégvény magasba törő várhegye alatt, a Duna partján, az ezer éves Királyi Magyarország nyugati kapujánál. Itt idéztük fel Ady Endre a magyar hazát féltő verssorait:

„Góg és Magóg fia vagyok én,
Hiába döngöttek kaput, falat
S mégis megkérdem tőletek:
Szabad-e sírni a Kárpátok alatt?
Verecke híres útján jöttem én,
Fülemben még ősmagyar dal rivall,
Szabad-e Dégvénynél betörnöm
Új időknek új dalaival? (...)”

A költő száz évvel ezelőtt szavai sajnos előrevetítették a trianoni országcsönkítés súlyos csapását, benne a Kárpát-medence népeinek máig érzékelhető megosztottságát.

A történelem Urában bízunk, aki a rosszból is jót hozhat elő, és aki azt ígérte, hogy: Így legyen! Soli Deo Gloria!

„Ezt követően több prédikátort letartóztattak és bebörtönöztek. 1766-ban még a katonaságot is be kellett vetni, akik időnként ütlegetésekkel kényszerítették a hutterieket a misehallgatásra.”

zsonyi Evangéliumi Rádió munkatársa köszöntötte a résztvevőket, majd átadta a szót Dr. Mészáros Kálmán egyháztörténésznek, a Magyarországi Baptista Egyház Történelmi Bizottsága (MBE-TB) elnökének, aki rövid áttekintést adott az ana-baptisták reformációtól eredeztethető múltjáról:

Megemlékezés a kápolnában

„A Magyar Királyság területére a Rajna vidékről menekült anabaptista habánok 1547-ben telepedtek le itt Nagylévárdon. Az üldözés újabb fölerősödése nyomán 1621-22 körül vándoroltak tovább a Felvidékről több hullámban Erdélybe hitelódeink Bethlen Gábor fejedelem kezdeményezésére és védelme alatt. Igaz, hogy a Nagylévárdon maradt anabaptisták 1760-ban kápolnát is építettek, de a felvidéken maradt anabaptista hutteritákat Mária Terézia 1762-ben rendeletben kötelezte a katolikus misék látogatására.

Emléknep szolgálattevői – Dr. Mészáros Kálmán, Jan Titera, Szilágyi Sándor, Dr. Szöllős János, Benkő Ferenc, Erdélyi Sándor

Egy évvel később 1763-ban keményebb eszközökkel kényszerítette őket az áttérésre: „Az eddig megtúrt anabaptisták többé ott meg ne tűressenek, szónokaik hivatalaikból elmozdítottassanak és egyenként a katolikus papoknak oktatás végett átadassanak. A néphez katolikus papok oktatás végett átadassanak. Aki 6 hét alatt meg nem tér, száműzöttessék”

A legősibb anabaptista kápolna a Kárpát-medencében

Ezt követően több prédikátort letartóztattak és bebörtönöztek. 1766-ban még a katonaságot is be kellett vetni, akik időnként ütlegetésekkel kényszerítették a hutterieket a misehallgatásra. II. József idején a jezsuiták erőszakos rekatolizálását követve a habán kódexeket is bevonatta és katolikus kiadású olvasmányokra cseréltette. 1782-től még mindig kocsiszámra kobozzák el tőlük a „tiltott” könyveket és szállították ezeket Pozsonyba és Esztergomba. A nagylévárdi anabaptisták a habán gazdasági udvarházaikban gyakorolt vagyonszövetségüket még 1863-ig tarthatták fent. Később beleolvadtak a morva és szláv lakosságba.”

Ezt a kényszerű „beolvadást” ünnepli meg minden esztendő július első vasárnapján Nagylévárd városának katolikus egyházközsége egy hagyományörző emléknap keretében a település főterén, a habán-udvarházakkal körülvett anabaptista imaházából átalakított barokk kápolna előtti térségben. Állítólag a kápolna egyik sarkában álló kisméretű orgonát még Mária Terézia ajándékozta „jutalmul” az itt maradt rekatolizált hutteriek számára.